

SXEDIO.K47

28.5.1965: ΑΡΧΙΖΕΙ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΚΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΙΑΣΚΕΨΗ ΤΟΥ ΝΑΤΟ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ, ΚΑΘΩΣ Η ΤΟΥΡΚΙΑ ΠΑΡΑΛΑΜΒΑΝΕΙ ΔΕΚΑ ΑΠΟΒΑΤΙΚΑ ΣΚΑΦΗ ΑΠΟ ΤΟ ΑΜΒΟΥΡΓΟ

Οι υπουργοί Εξωτερικών της Ελλάδας Σταύρος Κωστόπουλος και της Τουρκίας Χασάν Ισίκ συμφώνησαν στο περιθώριο της Υπουργικής Διάσκεψης του ΝΑΤΟ να αρχίσουν διερευνητικές διαβουλεύσεις.

Τις διαβουλεύσεις θα πραγματοποιούσαν στην Αθήνα ο Σταύρος Κωστόπουλος και ο τούρκος πρεσβευτής Τουράν Τουλούϊ και στην Αγκυρα ο Χασάν Ισίκ και ο πρεσβευτής της Ελλάδας Αλέξανδρος Σγουδαίος.

Ο Σγουρδαίος γνώριζε άπταιστα την τουρκική μια και είχε γεννηθεί στη Χάλκη και έζησε στην Κωνσταντινούπολη το **1912**, ενώ γνώριζε προσωπικά τον Χασάν Ισίκ από τη Μόσχα όπου και οι δυο είχαν διατελέσει πρεσβευτές των χωρών τους.

Με τον τρόπο αυτό θα υπήρχε διάυλος επικοινωνίας και επίλυσης διαφόρων θεμάτων που θα εγείρονταν και μάλιστα απ' ευθείας, αλλά έμμεσα.

Ωστόσο, εκείνο που είχε κατά νουν η Τουρκία και η Κυβέρνηση Παπανδρέου, έστω και αν το απέρριπτε και επέμενε όπως μη εγκαταλειφθεί η οδός των Ηνωμένων Εθνών, ήταν να εκφυλισθεί η έκθεση του μεσολαβητή των Ηνωμένων Εθνών Γκάλο Πλάζα, την οποία η Τουρκία δεν αποδεχόταν με κανένα τρόπο.

Και εφ' όσον θα άρχιζε ένας διάλογος μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας, χωρίς να προσκαλείται ο μεσολαβητής Γκάλο Πλάζα ή τα Ηνωμένα Έθνη, ουσιαστικά η έκθεση του παραμεριζόταν.

Ο Υπουργός Εξωτερικών της Κύπρου έμεινε στην Αθήνα μέχρι τις **19 Μαΐου 1965** οπότε ενημερώθηκε από τον Σταύρο Κωστόπουλο για το τι συμφωνήθηκε στην Αγκυρα και σε δηλώσεις του κατά την επιστροφή του παρουσιάστηκε απαισιόδοξος για ένα επιτυχή διάλογο.

Δεν πιστεύω, είπε ο Σπύρος Κυπριανού στους δημοσιογράφους που τον ανέμεναν στο αεροδρόμιο Λευκωσίας ότι η νέα φάση των συνομιλιών μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας θα οδηγήσουν στην εξεύρεση λύσεως του Κυπριακού προβλήματος.

Ωστόσο ο Σπύρος Κυπριανού τοποθετήθηκε και έναντι του διαλόγου και είπε ότι η Κυπριακή Κυβέρνηση δεν φέρει καμιά ένσταση στη διεξαγωγή του "εάν θέμα των είναι η γνησία Ενωση της Κύπρου μετά της Ελλάδος"- μια θέση που απέκλειε ουσιαστικά οποιανδήποτε προσπάθεια επαναφοράς η προώθησης διά του παραθύρου του σχεδίου Ατσεσον που άρχισε να τίθεται στο περιθώριο μια και η Κύπρος με κανένα τρόπο δεν το ήθελε, παρά τις προσπάθειες των δυτικών να το επαναφέρουν με διάφορες υπαλλακτικές προτάσεις.

Η Ελλάδα και η Τουρκία δεν επρόκειτο να μεταβάλουν στάση και τις επόμενες ημέρες άρχισαν παρασκηνιακές διαβουλεύσεις καθώς οι δυο πρεσβευτές αναχώρησαν στις έδρες τους για να μεταφέρουν τις απόψεις των Κυβερνήσεων τους.

Ωστόσο στις μέρες που ακολούθησαν η Τουρκία εφάρμοσε την γνωστή τακτική της: Χρησιμοποίησε τους τουρκοκύπριους για να μπορεί να απειλεί.

Ετσι, χωρίς λόγο, στις **23** Μαΐου οι Τουρκοί άνοιξαν καταιγιστικά πυρά στην περιοχή του χωριού Αμπελικού στην Τηλλυρία. Αποτέλεσμα ήταν να δολοφονηθεί ο Εθνοφρουρός Νίκος Αλεξάνδρου, από τη Λακατάμια.

Ο νεαρός εθνοφρουρός μάλιστα δολοφονήθηκε με μια σφαίρα που ρίφθηκε εναντίον του από τούρκο ακροβολιστή και η οποία πέρασε από τη θυρίδα του φυλακίου του και τον βρήκε στο μέτωπο.

Ομως και ο Πρόεδρος Μακάριος δεν έμεινε αδρανής μετά την επιστροφή του στην Κύπρο και πριν καλά, καλά αρχίσει ο διάλογος μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας άφησε να εννοηθεί ότι θα ζητούσε δραστηριοποίηση του Γκάλο Πλάζα τον οποίο δεν ήθελε με κανένα τρόπο η Τουρκία.

Ετσι όπως εγνώσθη **(27.5)** με επιστολή του στο

Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Ου Θαντ ζήτησε όπως θέσει σε κίνηση τη διαδικασία που υποδείκνυε ο Γκάλο Πλάζα για έναρξη συνομιλιών μεταξύ της Κυπριακής Κυβέρνησης και των τουρκοκυπρίων και όπως ο Γκάλο Πλάζα έλθει στην Κύπρο για τον σκοπό αυτό.

Στην επιστολή του μάλιστα ο Πρόεδρος Μακάριος πρόσθετε ότι "δεν πρόκειται να δεσμευθή εκ του αποτελέσματος των ελληνοτουρκικών συνομιλιών, επιφυλάσσων εις εαυτόν την τελικήν απόφασιν".

Ωστόσο ο Ου Θαντ απάντησε σε λίγες ημέρες στον Πρόεδρο Μακάριο (**3.6.1965**), σύμφωνα με έγκυρους κύκλους της Λευκωσίας ότι "καίτοι ο Ου Θαντ εκφράζεται ευμενώς προς την γενικήν κατεύθυνσιν των ενεργειών της Κυπριακής Κυβερνήσεως, προς επαναφοράν της καταστάσεως εις την ομαλότητα, εν τούτοις ως προς το ειδικόν θέμα της αποστολής του δρος Γκάλο Πλάζα εις την Κύπρον εκθέτει τας συναντωμένας δυσχερείας, αι οποίαι κατά κύριον λόγον προκύπτουν εκ της απροκαλύπτου αρνήσεως της Τουρκίας να δεχθή συνέχισιν των μεσολαβητικών προσπαθειών του δρος Πλάζα" ενώ "την εκ νέου αποστολήν του πολιτικού μεσολαβητού εις Κύπρον απομακρύνει και ο συνεχιζόμενος ελλαδοτουρκικός διάλογος".

Αλλά και δημόσια ο Πρόεδρος Μακάριος προωθούσε τη δική του γραμμή.

Στις **26 Μαΐου 1965** πήγε στο Ριζοκάρπασο, που είχε συνδεθεί με το σχέδιο Ατσεσον, δηλαδή ότι θα παραχωρείτο μεγάλο τμήμα της Καρπασίας ως βάση στους τούρκους και σε ομιλία του αποκήρυξε τον επικείμενο διάλογο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας προωθώντας τη δική του γραμμή.

Αξίζει να αναφερθεί ότι όλα αυτά συνέβαιναν καθώς είχαν αρχίσει ανακρίσεις για την υπόθεση της μυστικής οργάνωσης στο στρατό ΑΣΠΙΔΑ με διασυνδέσεις στην Κύπρο, που συνδέθηκε με το όνομα του Ανδρέα Παπανδρέου, γιου του Πρωθυπουργού Γεωργίου Παπανδρέου, αλλά και της δημοσίευσης πληροφοριών περί προσπάθειας δεξιών δυνάμεων για

πραξικόπημα και παραμερισμό του Γεωργίου Παπανδρέου.

Ακόμα αυτή την περίοδο σύμφωνα με πληροφορίες από την Αγκυρα, η Τουρκία είχε παραλάβει δέκα αποβατικά σκάφη από το Αμβούργο, ενώ οι Τούρκοι αεροπόροι ασκούσαν σε νυκτερινές πτήσεις και η τουρκική Εθνοσυνέλευση είχε εκγρίνει επιπρόσθετα κονδύλια για την άμυνα της χώρας.

Ενα ακόμα γεγονός έδειχνε ότι η Τουρκία χρησιμοποιούσε τις απειλές και την ένταση για να επιτύχει αυτό που ήθελε για να αποτύχει αποδοχή των θέσεων της: Προχωρούσε σε παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου με τα μαχητικά της στην περιοχή της Λέσβου πράγμα που προκαλούσε την έντονη αντίδραση της Ελλάδας που την κατήγγειλε στα Ηνωμένα Έθνη στις 28 Μαΐου.

Στην ομιλία του ο Πρόεδρος Μακάριος είπε ότι βάση λύσης του Κυπριακού ζητήματος δεν μπορεί να αποτελέσει ούτε ο ελληνοτουρκικός διάλογος ούτε ο τουρκικός μονόλογος, αλλά μόνον η θέληση του Κυπριακού λαού.

Ακόμα ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος απέρριψε για άλλη μια φορά το σχέδιο Ατσεσον που πρόβλεπε μεταξύ άλλων και παραχώρηση βάσης στην Καρπασία.

Είπε ο Μακάριος στην ομιλία του επί λέξει, αφού αρχικά αναφέρθηκε στους Αγίους της Καρπασίας όπως ο Άγιος Φίλωνας, ο Άγιος Θέρισσος και ο Άγιος Συνέσιος, στην εκκλησία του οποίου τελούσε και τη θεία λειτουργία:

"Αλλ' εάν εις παλαιότεραν εποχήν η γη αύτη εγέννησεν Αγίους, οι οποίοι την ανέδειξαν εις θρησκευτικόν προπύργιον εις την σύγχρονον εποχήν, εγέννησεν ήρωας, οι οποίοι την ανέδειξαν εις εθνικήν Ακρόπολιν. Αυτήν την γην των Αγίων, αυτήν την γην των ηρώων, αυτήν την θρησκευτικήν και εθνικήν Ακρόπολιν επιζητεί ιδιαιτέρως να κατακτήση και να εγκαταστήση επ' αυτής βάσιν στρατιωτικήν η επιβουλευομένη την ελευθερίαν και την ακεραιότητα της νήσου μας, Τουρκία. Αυτήν την γην περιλαμβάνει το αποκρουσθέν και αποκρουστέον σχέδιον Ατσεσον, ως

παραχωρητέαν έκτασιν εις την βουλιμίαν της Τουρκίας. Μέχρι θανάτου θα υπερασπισθώμεν τα ιερά αυτά χώματα και εν ουδεμιά περιπτώσει θα επιτρέψωμεν να πατήσουν εις αυτά τούρκοι επιδρομείς. Ούτε εις την Καρπασίαν, ούτε εις οιονδήποτε άλλο μέρος της ελληνικής αυτής νήσου θα παραχωρήσωμεν οιασδήποτε εκτάσεως τμήμα διά να γίνη βάσις τουρκική οιασδήποτε μορφής. Εάν η ελευθερία μας και ο καθορισμός του μέλλοντος μας απαιτούν αντάλλαγμα, τοιούτον αντάλλαγμα θα είναι η ζωή μας, όχι όμως η παράδοσις τμήματος του εδάφους μας".

"Αντιλαμβάνομαι ότι ο πρόσφατος ελληνοτουρκικός διάλογος εις Λονδίνον και η πιθανή συνέχεια του εις άλλας πρωτεύουσας προκαλεί ανησυχίαν μεταξύ των Ελλήνων Κυπρίων. Αγωνος ίσως θα είναι ο διάλογος. Πιθανώς όμως, να συμβάλη εις την χαλάρωσιν της υφισταμένης σήμερον εντάσεως μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας. Βάσιν εν πάση περιπτώσει λύσεως του Εθνικού Κυπριακού ζητήματος δεν δύναται να αποτελέση ούτε ο Ελληνοτουρκικός διάλογος, ούτε ο τουρκικός μονόλογος. Βάσιν της λύσεως θα αποτελέση μόνον η θέλησις του Κυπριακού λαού. Αυτός είναι ο διεθνώς παραδεδεγμένος, ο σύμφωνος προς τον Καταστατικόν Χάρτην των Ηνωμένων Εθνών τρόπος διά τον καθορισμόν του μέλλοντος ενός λαού. Απαράγραπτον και αναφαίρετον είναι το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως και υπέρ αυτού του δικαιώματος θα αγωνισθώμεν μέχρι τέλους".

Τέλος ο Πρόεδρος Μακάριος επανέλαβε ότι ο Κυπριακός ελληνισμός δεν θα υποκύψει εις απειλές ή εκβιασμούς, αλλά θα συνεχίσει τον αγώνα του μέχρι την πλήρη δικαίωση, μέχρι την Ένωση.

Η ομιλία του Προέδρου Μακαρίου δημιούργησε ανησυχίες στην Αθήνα και ο Σταύρος Κωστόπουλος κάλεσε στο γραφείο του τον κύπριο πρεσβευτή Νίκο Κρανιδιώτη από τον οποίο ζήτησε διευκρινήσεις.

Πρόσθετε ο Ευρυπίδης Ακρίτας σε ανταπόκριση του (Φιλελεύθερος **29.5.1965**):

"Συγκεκριμένως πιστεύεται ότι ο κ.

Κωστόπουλος εζήτησε να πληροφορηθή το πλήρες κείμενο του λόγου του Κυπρίου ηγέτου και ιδίως την περικοπήν του λόγου του εις την οποίαν εφέρετο εκφράζων τας ανησυχίας του Κυπριακού λαού διά τον ευρισκόμενον εις υποτυπώδη μορφήν ελληνοτουρκικόν διάλογον.

Η Ελληνική κυβέρνησις κατά τας υπάρχουσας πληροφορίας δεν συμμερίζεται την άποψιν ότι ο ελληνοτουρκικός διάλογος, εμπνέει καθ' οιονδήποτε τρόπον ανησυχίας εις τον Ελληνικόν και τον Κυπριακόν λαόν, καθ' ότι, ως επανειλημμένως διεκηρύχθη, αι συνομιλίας αποβλέπουν εις την διατήρησιν του κλίματος υφέσεως εις τας ελληνοτουρκικάς σχέσεις και εις την Κύπρον, γεγονός το οποίον ανταποκρίνεται, κατά την ελληνικήν επίσημον άποψιν, εις το επικρατούν διεθνές κλίμα περί ειρηνικής λύσεως του Κυπριακού προβλήματος".

Αντίδραση υπήρξε και από μέρος των τουρκοκυπρίων και ο αντιπρόεδρος Φαζίλ Κουτσιούκ, που αποχώρησε από την Κυβέρνηση από το Δεκέμβρη του **1963** με επιστολή του στον Ου Θαντ (**29.5.1965**) κατήγγελλε ότι τα σχέδια των Ελληνοκυπρίων είναι να εξοντώσουν την τουρκική κοινότητα της Κύπρου και πρόσθετε ότι ο Πρόεδρος Μακάριος αποσκοπεί στην Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα και ότι η Τουρκία και οι Τουρκοκύπριοι προσπαθούν να διατηρήσουν τη νήσο ως ανεξάρτητη χώρα μέλος των Ηνωμένων Εθνών.

Παρά τις αντιδράσεις οι Κυβερνήσεις της Ελλάδας και της Τουρκίας προχωρούσαν στις αποφάσεις τους για διάλογο και στις **28** Μαΐου πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνάντηση του Σταύρου Κωστόπουλο με τον τούρκο πρεσβευτή Τουράν Τουλούϊ.

Από την πρώτη στιγμή ο Τουλούϊ έθεσε τις αξιώσεις του και αφορούσαν τους τουρκοκύπριους.

Σύμφωνα με πληροφορίες αθηναϊκών εφημερίδων (**φ. 3.6.1965**) που δεν διαψεύσθηκαν, ο Τουλούϊ ζήτησε διάφορες διευθετήσεις για τους τουρκοκύπριους για αποκατάσταση της ζωής τους.

Προστίθετο:

"Εκείνο το οποίον ενδιαφέρει σήμερα την

τουρκικήν Κυβέρνησιν, είπεν ο κ. Τουλούϊ εις τον Ελληνα Υπουργόν των Εξωτερικών είναι η εξέτασις της καταστάσεως, η οποία εδημιουργήθη εις Κύπρον από την εκρηκτικόν γεγονότων του Δεκεμβρίου του 1963 μέχρι σήμερον εις τρόπον ώστε να αρθούν όλοι οι επιβληθέντες κατά την τουρκικήν άποψιν περιορισμοί τόσο εις την προμήθειαν τροφίμων και άλλων ειδών όσον και εις την ελευθέραν κυκλοφορίαν των τουρκοκυπρίων εις την νήσον. Και αφού αρθούν όλοι αυτοί οι δήθεν περιορισμοί και αποκατασταθή κατάστασις ομαλότητος εις την νήσον, τότε κατά την διαβίβασθείσαν υπό του κ. Τουλούϊ άποψιν της τουρκικής Κυβερνήσεως, πρέπει να αρχίσουν ελληνοτουρκικά συνομιλία διά την λύσιν του κυπριακού. Εις το τουρκικόν έγγραφον ζητείται όπως οι Τούρκοι προμηθεύωνται ελευθέρως όλα τα είδη, τα οποία η κεντρική Κυβέρνησις εχαρακτήρισεν ως στρατιωτικής φύσεως και των οποίων απαγόρευσε την εισαγωγήν εις τουρκικούς τομείς".

Μετά την πρώτη συνάντηση με τον Σταύρο Κωστόπουλο ο Τουλούϊ πήγε στην Αγκυρα και επέστρεψε αμέσως με ένα αισιόδοξο μήνυμα του τούρκου πρωθυπουργού Χουαρί Ουργκιουπλου που το διαβίβασε στις 31 Μαΐου στον Πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου, τον οποίο συνάντησε.

Σύμφωνα με το Ελληνικό Ιδρυμα Ραδιοφωνίας "ο τούρκος πρεσβευτής διαβίβασε προς τον κ. Παπανδρέου εκ μέρους του Πρωθυπουργού της Τουρκίας κ. Ουργκιουπλου προφορικόν μήνυμα καλής θελήσεως και συνεργασίας, η οποία, ως ετόνισεν, αποβλέπει "κατά πρώτον λόγον" εις παγίωσιν της ειρηνεύσεως εις Κύπρον, εις τρόπον ώστε εντός ηρέμου ατμοσφαιρας να παραχθούν αι σχετικαί συνομιλία".

Ο κ. Παπανδρέου ηυχάριστησε για το μήνυμα και παρακάλεσε τον κ. Τουλούϊ να ανταποδώσει εκ μέρους του στον τούρκο Πρωθυπουργό παρόμοιο μήνυμα καλής θέλησης και επιθυμίας "όπως επιδιωχθή διαρκής και δικαία λύσις του Κυπριακού προβλήματος".

Ο κύριος Παπανδρέου, σύμφωνα με το ΕΙΡ

διαβεβαίωσε επίσης τον τούρκο διπλωμάτη ότι καθώς ασφαλώς γνωρίζει και ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος, επιδιώκει την παγίωση της ειρήνης στη νήσο.

Προστίθετο στην ανταπόκριση:

"Διπλωματικοί παρατηρηταί σχολιάζοντες την συνάντησιν Παπανδρέου-Τουλούϊ εδήλωσαν ότι τούτο αποτελεί εις την πραγματικότητα την έναρξιν των διμερών συνομιλιών επί του Κυπριακού, ως είχε συμφωνηθή κατά τας αρχάς Μαΐου εις Λονδίνον, μεταξύ του Έλληνος και του Τούρκου Υπουργού Εξωτερικών. Ουδεμία δήλωσις εγένετο είτε εκ της ελληνικής είτε εκ της τουρκικής πλευράς μετά την συνάντησιν Παπανδρέου-Τουλούϊ. Συμφώνως, όμως προς καλώς πληροφορημένας πηγάς, ο τούρκος διπλωμάτης διαβεβαίωσεν εκ μέρους της Κυβερνήσεως του τον Έλληνα Πρωθυπουργόν, ότι η τουρκική Κυβέρνησις είναι ετοιμή να επιδείξη καλήν θέλησιν και πίστιν εν σχέσει με το ενδεχόμενον βελτιώσεως των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών. Ο κ. Τουλούϊ φέρεται επίσης τονίσας εκ μέρους του τούρκου Πρωθυπουργού ότι η Τουρκία θα καταβάλη προσπάθειάς διά την δημιουργίαν των αναγκαίων προϋποθέσεων, αι οποίαι θα επιτρέψουν την έξοδον εκ της παρούσης κυπριακής κρίσεως".

Αργότερα ο Γεώργιος Παπανδρέου είχε συνάντηση με τον Σταύρο Κωστόπουλο και τον πρεσβευτή της Ελλάδας Σγουρδαίο κατά την οποία δόθηκαν οδηγίες στον έλληνα πρεσβευτή, ο οποίος θα αναχωρούσε στην Αγκυρα για την πρώτη συνάντηση του με τον Υπουργό Εξωτερικών Χασάν Ισίκ με τον οποίο, όπως δήλωσαν αρμόδιες ελληνικές πηγές "θα έχη σημαντικές συνομιλίας αφορώσας την ουσίαν διευθετήσεως του Κυπριακού".

Ο Αλέξανδρος Σγουρδαίος κατευθύνθηκε στην Αγκυρα και σε δηλώσεις στην Κωνσταντινούπολη όπου στάθμευσε είπεν ότι οι ελληνοτουρκικές συνομιλίες για το Κυπριακό θα αρχίσουν αμέσως για γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της Τουρκίας και της Ελλάδας.

Πρόσθεσε: "Το θέμα είναι περίπλοκον. Ελπίζω ότι θα φθάσωμεν εις καλό αποτέλεσμα. Ολα όσα αφορούν

τας δύο χώρας μας θα επανεξετασθούν και πρωτίστως το κυπριακόν".

Τούρκος δημοσιογράφος ρώτησε τον Σουρδαίο αν ο Πρόεδρος Μακάριος, όπως γράφουν ξένες εφημερίδες, αντιτίθεται στο διάλογο και απάντησε:

"Δεν το πιστεύω. Θα προσπαθήσωμεν να διατηρηθή η ελληνοτουρκική φιλία που εθεμελίωσαν ο Αττατούρκ και ο Ελευθέριος Βενιζέλος. Αλλωστε δι' αυτό μεταβαίνω εις την Αγκυραν".

Η πρώτη συνάντηση του Αλέξανδρου Σγουρδαίου με τον Χασάν Ισίκ έγινε στις 3 Ιουνίου 1965 στην Αγκυρα και σε δηλώσεις μετά τη συνάντηση εξέφρασε την ελπίδα ότι οι συνομιλίες θα καταλήξουν σε ικανοποιητικό αποτέλεσμα και για τα δύο μέρη.

Σύμφωνα με τηλεγράφημα του Εταιρικού τύπου από την Αγκυρα "όταν ο κ. Σγουρδαίος ηρωτήθη μετά την συνομιλίαν, εάν η Ελλάς θα επιμείνη εις την Ενωσιν της Κύπρου μετ' αυτής ο Έλλην πρεσβευτής απήντησεν ότι η απάντησις εις την ερώτησιν αυτήν ηδύνατο να περιπλέξη τας παρούσας συνομιλίας".

Σύμφωνα με την ίδια ανταπόκριση ο Σγουρδαίος ενημέρωσε αμέσως την Κυβέρνηση του και παρουσιαζόταν να αναφέρει ότι στην πρώτη του συνάντηση διαπίστωσε "ότι η Τουρκία τηρεί σκληράν στάσιν εις το θέμα της Ενώσεως της Κύπρου με την Ελλάδα".

Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες "η τουρκική Κυβέρνησις δεν αποκρούει μεν το αίτημα της ελληνικής- το επανέλαβε και ο κ. Σγουρδαίος εις τον κ. Ισίκ- όπως η μόνιμος λύσις του Κυπριακού επιτεχθή διά της Ενώσεως, αλλά από την άλλην πλευράν, πρώτον μεν αποκρούει κατηγορηματικώς και προκαταβολικώς πάσαν σκέψιν περί Ενώσεως χωρίς εδαφικά ανταλλάγματα και δεύτερον ζητεί από την Ελλάδα να καθορίση ποία ανταλλάγματα προσφέρει, αρνούμενη η ίδια η τουρκική Κυβέρνησις να προσδιορίση τας αξιώσεις της".

Ο Σγουρδαίος εξέφρασε τις απόψεις του για την Ένωση και δημόσια με δηλώσεις στην τουρκική εφημερίδα Τζουμχουριέτ (5.6.65):

"Δεν είμαι κομιστής συγκεκριμένων προτάσεων. Δεν νομίζω ότι η Ένωση της νήσου με την Ελλάδα θα αποτρέψει όπως λέγεται την ισορροπία μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδος. Είσαθε τριάντα εκατομμύρια και είμεθα οκτώ. Συνεπώς δεν ανατρέπεται ό,τι προέβλεψεν η Συνθήκη της Λωζάννης. Η προσάρτησις των Δωδεκανήσων εις την Ελλάδα, έγινε διότι η πλειοψηφία του πληθυσμού των ήτο Ελληνική και διά τας θυσίας της Ελλάδος κατά τον Β Παγκόσμιον Πόλεμον, το κυριώτερον δεν είναι ότι δεν ανήκουν ταύτα εις την Τουρκία. Το αυτό συμβαίνει και με την Κύπρον. Δεν διατελεί υπό την τουρκικήν κυριαρχίαν. Γνωρίζω βέβαια, την ευαισθησίαν του τουρκικού λαού, όσον αφορά το Κυπριακόν και είμεθα πρόθυμοι να ενεργήσωμεν διά την καθυσύχασιν του και την ασφάλειαν της Τουρκίας.

Αποκλείω την πιθανότητα ότι ο Πρόεδρος Αρχιεπίσκοπος Μακάριος θα προβή εις τετελεσμένα γεγονότα. Πάντως έχετε υπ' όψιν ότι δεν ήλθον εις την Αγκυραν ως αποσταλμένος του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου αλλά της Κυβερνήσεως της Ελλάδος".